

РЕЦЕНЗІЯ

доктора юридичних наук, професора Вишновецької Світлани
Василівни на дисертаційну роботу Лавронової Івонни Олегівни на тему
«Адміністративна відповідальність за порушення
трудового законодавства України»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 – «Право»

Актуальність теми дослідження зумовлена насамперед тим, що Україна наразі перебуває в стані серйозної економічної кризи, яка безпосередньо впливає й на трудові правовідносини. У зв'язку з цим спостерігається збільшення числа порушень норм трудового законодавства. Роботодавці все більше допускають значні зловживання та порушення прав працівників з метою покращення свого економічного становища й досягнення найвищого рівня прибутковості підприємства, установи чи організації. В сучасних умовах господарювання гостро стоїть проблема надійного захисту трудових прав працівників від необґрунтованих і незаконних звільнень останніх. У таких умовах актуалізуються дослідження проблем трудового законодавства, що мають на меті удосконалення адміністративної відповідальності за його порушення.

Конституційне право кожного на належні, безпечні і здорові умови праці, на заробітну плату, не нижчу від визначеної законом, покладає відповідні обов'язки на роботодавця, невиконання яких зумовлює настання й адміністративної відповідальності. Виробничий травматизм та професійні захворювання – явища, які неможливо повністю викоренити із сфери виробництва, незважаючи на політику держави у галузі охорони праці, яка спрямована на підвищення рівня безпеки умов праці, усунення шкідливих і небезпечних виробничих факторів та запобігання нещасним випадкам на виробництві, професійним захворюванням. В умовах війни, скрутної соціально-економічної та політичної ситуації в Україні, контроль і нагляд з метою запобігання порушенням трудових прав працівників має стати пріоритетним завданням держави. Свідченням актуальності обраної

теми є й те, що в проєкті Трудового кодексу України вже має місце посилення ролі інспекції праці.

Практичне значення результатів дослідження полягає й у тому, що останні спрямовані на реформування й удосконалення чинного законодавства щодо здійснення компетентними органами захисту законних інтересів громадян, які притягаються до адміністративної відповідальності за порушення трудового законодавства.

Удосконалення правового регулювання адміністративної відповідальності за порушення трудового законодавства України набуває особливого значення. Все це й визначає важливість, актуальність та своєчасність проведеного Лавровою Іванною Олегівною дослідження.

Науково-теоретичним підґрунтям цього дослідження стали праці зарубіжних та вітчизняних науковців у різних галузях права, в тому числі й у галузі трудового права.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, що містяться в дисертації. Зміст дисертації в цілому характеризується належним теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. За допомогою чітких визначень понять, проведеної систематизації та класифікації тощо, автор досить аргументовано висловлює свою думку щодо проблем адміністративної відповідальності за порушення трудового законодавства. Загалом дисертація, яка виконана у формі спеціально підготовленого рукопису, становить цілісне і завершене наукове дослідження з чіткими висновками.

Звертає на себе увагу вільне володіння дисертанткою матеріалом, що стосується теми дослідження. Це свідчить про її досконале знання теми дослідження та використаних нею джерел, здатність до аналізу досліджуваної теми, вміння застосовувати сучасні наукові методи пізнання для вирішення конкретних теоретико-правових проблем, поставлених у розділах роботи.

Наукові положення, висновки і рекомендації, викладені у дисертації, є теоретично обґрунтованими, що забезпечується застосуванням раціональної сукупності сучасних загальнонаукових та спеціальних методів і прийомів

наукового пізнання. Застосування обраних методів обумовило всебічність, повноту і об'єктивність отриманих наукових результатів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є однією із перших у юридичній науці комплексних теоретико-прикладних робіт, в якій на підставі вивчення зарубіжного досвіду, аналізу положень чинного законодавства, правової доктрини та судової практики розроблено конкретні рекомендації щодо вдосконалення правової регламентації адміністративної відповідальності за порушення трудового законодавства України та визначення правових механізмів підвищення її ефективності.

Аналіз рецензованої дисертації дозволяє стверджувати, що в результаті проведеного дослідження автор досягнув визначеної мети та виконав поставлені завдання. При цьому сформульовані висновки та пропозиції є достатньо аргументовані, відповідають вимогам сьогодення та можуть бути застосовані на практиці.

Серед положень та висновків, що заслуговують на особливу увагу, варто відзначити наступні.

Імпонує приділення уваги Лавроною І. О. розкриттю історико-правових та теоретико-методологічних засад дослідження адміністративної відповідальності за порушення трудового законодавства (розділ 1). Важливим є дослідження як еволюції (загального процесу змін і розвитку в часі адміністративної відповідальності), так і генези (її походження та виникнення), чому присвячено підрозділ 1.1. Заслуговує на увагу запропонована автором періодизація розвитку адміністративної відповідальності (с. 41-43 дис.).

Важливим є вивчення зарубіжного досвіду правового регулювання адміністративної відповідальності за порушення трудового законодавства та можливостей його адаптації до вітчизняної практики (підрозділ 3.1).

Окрім наведеного, в роботі запропоновано й інші оригінальні положення, висновки, пропозиції та рекомендації.

Таким чином, з урахуванням зазначеного можна стверджувати, що новизна дисертації виявляється як у самому підході до дослідження проблеми

адміністративної відповідальності за порушення трудового законодавства України, так і в запропонованих напрямках удосконалення правового регулювання цієї сфери відносин.

Повнота викладу одержаних результатів. Основні результати дисертаційної роботи викладено у 4 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України та 6 тезах доповідей і повідомлень на науково-практичних конференціях.

Узагальнюючи наведене, можемо констатувати, що дисертація Лавронової Іванни Олегівни виконана на належному науковому рівні, про що свідчать сформульовані ключові проблеми дослідження, високий ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень та висновків, зроблених у ньому, наукова новизна та практична значимість цілого ряду одержаних результатів.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Загалом позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Лавронової Іванни Олегівни, водночас вважаємо за необхідне звернути увагу на окремі дискусійні положення та висновки, деякі з яких потребують додаткового уточнення під час публічного захисту.

1. Розкриваючи здобутки науковців, які стали базисом для дослідження, на с. 14 дисертації дисертантка зазначає: «Науковий інтерес до проблеми адміністративної відповідальності за порушення законодавства про працю став предметом дослідження багатьох вчених, таких як В. Б. Авер'янов, О. Т. Барабаш, С. В. Венедіктов, Н. В. Дараганова, В. К. Колпаков, П. В. Мельник, В. І. Нікітінський, Л. О. Остапенко, С. І. Поляруш, Т. І. Сухоребра, Н. М. Хуторян, Г. І. Чанишева, І. І. Шемелинець, Л. П. Шумна, В. М. Штепенко. та інших». Водночас напрацювань таких вчених як О. Т. Барабаш, Н. М. Хуторян, Л. П. Шумна в роботі не використано, адже ця тема не складала особливий науковий інтерес для цих вчених. Використано напрацювання В. С. Венедіктова, а зазначено іншого вченого – С. В. Венедіктова. Натомість навіть згадки немає про М. П. Дибаня, який у 2017 році захистив дисертацію на тему «Порушення трудових прав працівників», один із підрозділів якої присвячено проблемам правового регулювання юридичної відповідальності роботодавців за порушення

трудових прав працівників. Відсутня згадка про таких вчених як К. Ю. Мельник (хоча на с. 188 дисертації є на нього посилання), В. І. Щербина, К. В. Коваленко, які досліджували проблеми відповідальності за порушення трудового законодавства.

2. Підрозділ 2.1 дисертаційної роботи має назву «Адміністративні стягнення за порушення вимог трудового законодавства як підстава застосування заходів адміністративної відповідальності». Виникає питання: чи можуть бути адміністративні стягнення підставою для адміністративної відповідальності? До того ж самі підстави в цьому підрозділі фактично не розглядаються.

3. Некоректним є визначення об'єкту адміністративного правопорушення – «суспільні відносини (у даному випадку – трудові), які врегульовані адміністративним правом і яким завдається шкода адміністративно-деліктними діями» (с. 50 дис.). Трудові відносини не регулюються адміністративним правом. Некоректно говорити про «характеристику правового статусу органів державної влади з нагляду і контролю за трудовим правом» (с. 23 дис.), «місце адміністративних правопорушень у системі правопорушень трудового права» (с. 53 дис), «адміністративні правопорушення законодавства про працю» (с. 185 дис.), «місцеві нормативні акти» (с. 192 дис.).

4. На с. 185 дисертації Лавронова І. О. стверджує, що «важливим фактором реформування трудового законодавства у частині адміністративної відповідальності за його порушення є конвенційні зобов'язання України у сфері трудового права». Хотілося б почути додаткові пояснення щодо цього. Аналізуючи законопроекти щодо наближення законодавства України до міжнародних та європейських стандартів праці, дисертантка посилається на дослідження, проведене авторами у 2021 р. (с. 178-183 дис.). Наразі воно не є актуальним, оскільки в цьому напрямку відбулося дуже багато змін у контексті імплементації відповідних норм МОП та ЄС.

5. Є зауваження до викладу матеріалу, наприклад, на с. 53 дисертації зазначено: «Методологією юриспруденції визначає класифікацією вважають

поділ об'єктів, предметів, явищ на класи, відповідно до визначених критеріїв чи ознак», до оформлення посилань.

Проте, висловлені зауваження не здійснюють суттєвого впливу на рівень виконаного дисертаційного дослідження. Вони мають на меті запросити здобувача до наукової дискусії та сприяти подальшому науковому пошуку. Теоретичні результати й наукові положення, які містяться в цій дисертації, характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий внесок дисертантки в науку адміністративного права.

Крім того, висловлені зауваження не ставлять під сумнів значимість роботи, достовірність її висновків, наукову новизну та вагомість одержаних результатів з урахуванням фундаментальності проблематики. Необхідно визнати, що у дисертаційному дослідженні Лавронової Іванни Олегівни здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано нове вирішення важливого наукового завдання, яке полягає в удосконаленні ефективності адміністративної відповідальності за порушення трудового законодавства, що передбачає розширення повноважень інспекторів, модифікацію системи стягнень шляхом впровадження немайнових санкцій, таких як позбавлення права обіймати посади, відкликання ліцензій, обмеження участі в державних проектах.

Отримані автором дисертації нові науково обґрунтовані результати в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання – установлення напрямів удосконалення правового регулювання адміністративної відповідальності за порушення трудового законодавства України.

Загальний висновок. Дисертаційна робота виконана на належному теоретичному рівні, матеріал дисертації викладено в логічній послідовності, всі висновки отримали необхідну і достатню теоретичну аргументацію та є методологічно обґрунтованими. За своїм змістом і загальною спрямованістю дисертаційне дослідження Лавронової І. О. відповідає обраній нею спеціальності 081 – «Право», робота пройшла належну апробацію. Дисертація є самостійною завершеною роботою, в якій відсутні порушення академічної доброчесності. Оформлення дисертації загалом відповідає встановленим НАЗЯВО вимогам.

Керуючись вищевикладеним, робимо висновок, що дисертація на тему «Адміністративна відповідальність за порушення трудового законодавства України», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії, відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а Лавронова Іванна Олегівна заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право».

Рецензент:

**доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри цивільного права і процесу
Державного університету**

«Київський авіаційний інститут»

Світлана ВИШНОВЕЦЬКА

Михайлівська С. Ярославна

секретар

Тіма Навок

16.06.2025

